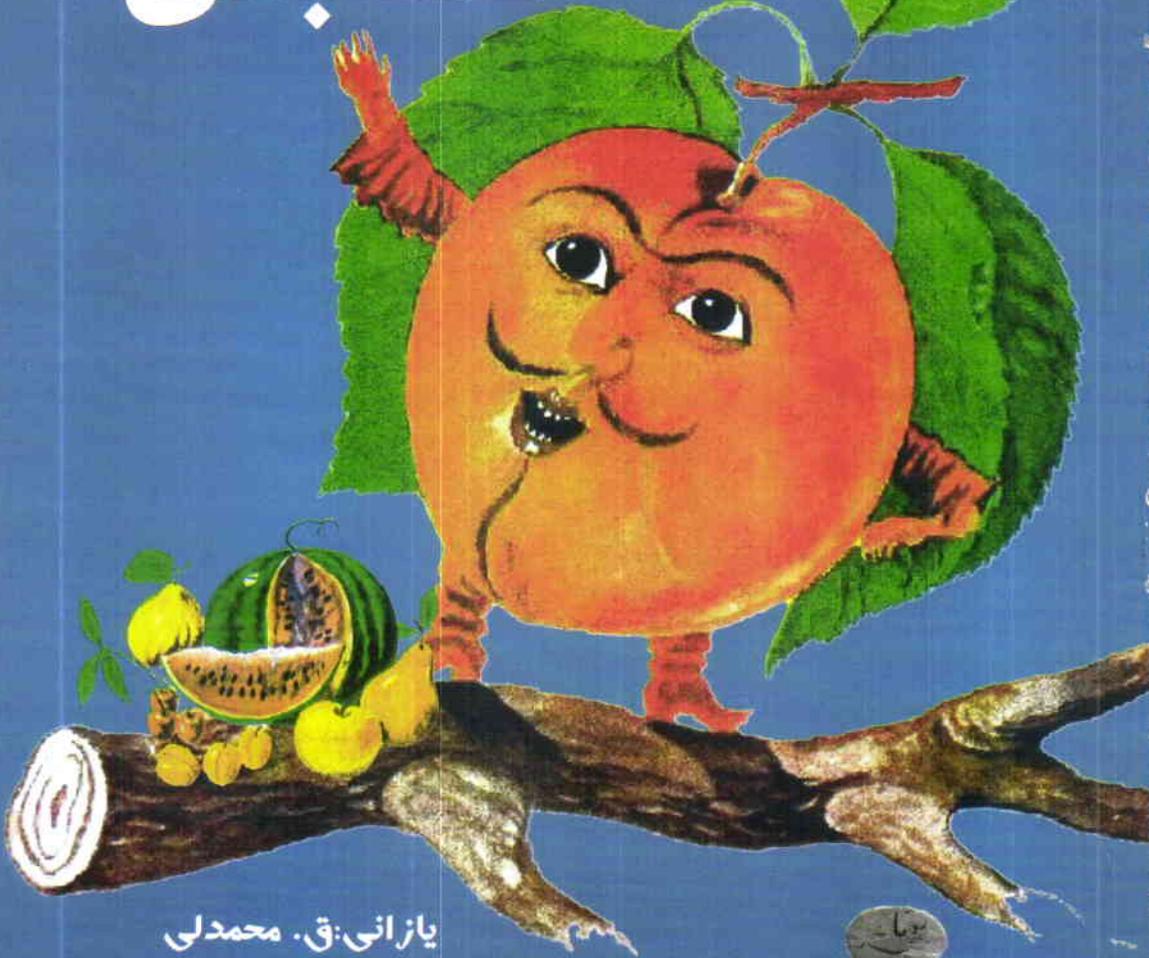

اوشا قلا ر كيتا بهى - ١٧

فضولى نين «صحت الاثمار»

اثرى اساسيندا

ميوه لر ين صحتى

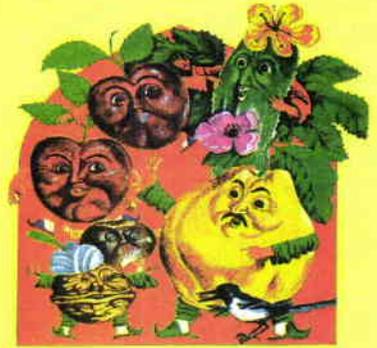

يازانى: ق. محمدلى

حاضر لايان: محمدرضا اسماعيل زاده

بوٹا يابن انوى

اؤن سوز:

هر انسان طبیعتی سئور و یارانان گوندن، طبیعت دن الهام آلیب و یاشایشینا دوام ائدیر. خصوصیله طبیعت ده اولان بیتکی لر، آغاج لار، هابئله یاشیللیقلار، هر زمان انسانین دقتی نی چکیر. انسان هر آغاجین میوه سینی غنچه دن چیخان زاماندان، تا یتیشیب شیرین، تورش اولدوغو واختادک اونو ایزله ییر. میوه لرین سیرینجی نوبه ده گوزللیبی و سونرا اونلارین دادی انسانی ماراقلاندیریر. خالقیمیزین قدیم افسانه لرینده، انسانلار، سو، آغاج و هابئله طبیعت ایله دردلشه شیب و آخار سولار، دنیزلر و هابئله داغلارا اؤرک سؤزلرینی و دردلرینی شعر ایله سؤیله ییبلر، بو اؤرک سؤزلری هم اوشاق و هم یاشلی انسانلار اوچون هر زمان و ایلین هر فصلینده اولدوقجا ماراقلی دیر.

انسان هر آغاجین باهار فصلینده یاشیلاشماغینی سئودیبی کیمی، خزان فصلینده آغاجین یار یاقلاری نین تۆ کولمه سیندن ده تأسف ائدیب و غصه له نیر. اونا گۆره هر زمان هر آغاجی اولدوغو کیمی طراوتلی و یاشیل و میوه لی گۆرمک ایسته ییر. بو یازیدا میوه لرین دیالوگ و دردلشمه و هابئله سیر سیرینی لوغازا قویماقلاری، انسانی دا حیرتلندیریر. داها دوغروسو، انسان بو یازینی اوخویار کن، هر آغاجین میوه سینه، سیر باشقا گۆزله باخیر و اونو میل ائده - ائده یازیداکی سؤزلری خاطرالییب و بعضن ده گولور و ایسته دیبی میوه نی، آغیزدادی لای یتیب و لذت آپاریر.

محمدرضا اسماعیل زاده

قیش ۱۳۸۶

میوه لرین صحبتی

فضولی نین صحبت الاثمار اثری اساسیندا

اوشاقلار کیتابی-۱۷

رسملر: س. شاتیک اوو

یازانی: ق. محمدلی

حاضر لایان: محمد رضا اسماعیل زاده

اورمیة-۱۳۹۱ Butanashr@gmail.com

بیورینجی چاپ ISBN:978-600-6039-15-2

کیتابین سایى ۲۰۰۰

ساتیشی: ۱۵۰۰ تومن

سرشناسه: محمدلی، ق.

عنوان و نام پدیدآور: میوه لرین صحبتی: فضولی نین صحبت الاثمار اثری اساسیندا/یازانی ق. محمدلی؛ رسملر س شاتیک اوو؛ حاضر لایان: محمدرضا اسماعیل زاده.

مشخصات نشر: اورمیة: بوئا، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۱۲ ص.؛ مصور(رنگی): ۱۷×۱۴ س.م.

فروست: بوئا نشر: ۴۷. اوشاقلار کیتابی: ۱۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۹-۱۵-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: ترکی

یادداشت: گروه سنی: ب.

موضوع: فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۹۱۳-۹۷۶ق.

موضوع: داستان های تخیلی

موضوع: میوه ها

شناسه افزوده: شاتیک اوو، س، تصویر گر

شناسه افزوده: اسماعیل زاده، محمدرضا، ۱۳۵۶ -، مترجم

رده بندی دیویی: ۱۳۰م ۱۳۰م ۳۴۹م ۱۳۹۰

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۴۲۱۱۴

بوئا یابین انوی

آدرس: اورمیة- میدان شهید(دروازه شاهپور سابق)- ابتدای خیابان

حافظ ۲-مجمع تجاری آذربایجان-پلاک ۱۸- تلفن ۲۲۲۱۷۷۶-۲۲۲۱۷۷۶-۰۴۴۱

باھار فصلی ایدی . پۇللىر، چمنلر یاشیل دون گئیمیشدی . قیش یوفوسوندان آییلیمیش،
 بیتکی لر عالمی مین رنگه پالیردی . لاله ائله قیزارمیشدی کی ائله بیل باغرینا داغ
 چکمیشدی لر . نرکیز گولو، باغاگیرن کیمی اطرافینا باغیب اؤزونو ایتیرمیشدی .
 بنؤوشه عاجز - عاجز بوینونو اه ییب دورموشدو . غنچه لرین آهیلدیغینی گۆرن بولبول
 سئوینیردی و قیزیل گولون آهیلدیغینا باغیب درین دویغولارلا آه - ناله یه باشلاپیردی .
 چمنلرده یاسمن لرین فوش رنگی، عطری، گۆز لیلی قله فخر و ئیریردی .
 طبیعتین بئله گۆزل پاغیندا میوه لرین دیلینی بیلن بیر نفر عارف آدام، باغاگزمه یه گلدی .
 او، باغاگیرن کیمی میوه لرین فخر ائدیپ اؤیوندوکلرینی گۆردو . آله اده ئیردی ؛
 -دونبارا منیم کیمی گۆزل میوه هانی؟ قیزدیرما فسته لیینه توتولانلارین شفاسی منم .
 بوتون حکیملرین دئییب کیمی من باش آغری سینین دا درمانی یام .

آلپا، سۆزونو دئییب قور تاران کیمی آلی هیر صله نیب اؤزونون چیفدی و آلپایا دئیدی :

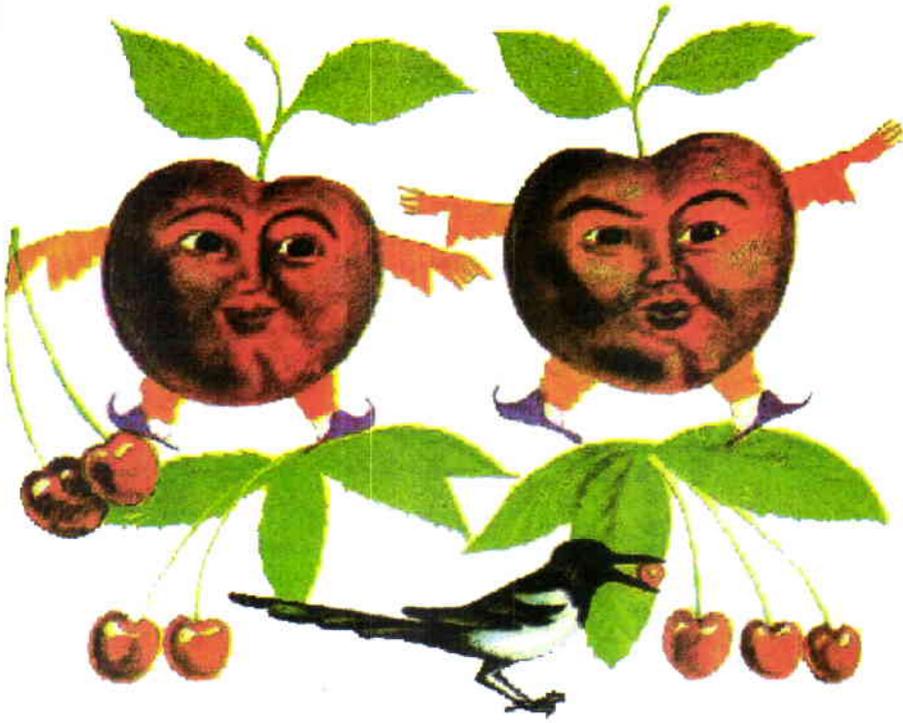
- آی عاجز میوه اوتانمیر سان کی، بئله فخر ائدیر سن؟ تور شلو قردان دیشلری قاماشدیریر سان، سنی یئنه آدام یا فسته اولار یا ایفلیج.

میوه لرین ایپینده سندن علیلی یوفدور. منیم ایسه آدیمی آلی قویوبلار. یوز مین طرفه ساپیلان بوداقلاریم، دور کیمی صاف، گاه یاشیل، گاه قرمز، گاه قرمز، گاه دا زعفران رنگینه پالان میوه لریم وار.

گیلاس آلی نین آدینی انشیده چک اونا بئله طعنه ووردو:

- هنج اوتانیب فبالت چکمیر سن؟ بسدیر اؤزونو بو قدر تعریف ائله دین، سنی یئنه آدام گونده اوچ دفعه بال یئمه سه، سنی هضم ائله بیلمز. منیم ایسه اهینیمه کی گؤزل پالتاریم هنج بیر میوه ده یوفدور. دنه لریم گؤیده کی اولدوزلارا ابنزه بیر هر بوداغیم بیر سرو آغاجی دیر. بوتون گؤزلر منیم حسرتیمی چکیر لر.

بو سؤزلری انشیتبک اریک قیشقریب دئیدی :

- گۆر گىلاس نىڭ قودوروب! آي قارغا و ساغساغانلار يىنىمى ابو عىب ايله
فخر ائىدىب اۋزونو اۋيور سن و جودون بىر دامى سو ايله سوموكن عىبار تىر. سنى يىئەن
زىان دان باشقا بىر شى گۆر مەن. سنى بىلە يەن باغبان آفېر دا خىر يىنى چىگر. مەنمى آدىمى اريك
قويوبلار. گە زومرود كىمى ياشىل، گە دا قىزىل سويونا سالىنىمىش كىمى سارى اولورام.
باغبانلار مەن قورودورلار، كاروانلار، اوزاق اۋلكەلەرە آپاريلار. آپاريلدىغىم يىئەن مەن غىزىز
توتورلار، مەن هر خوركلەين دادى، لذتى يم. اريين دىيىنى ائشىدن آلمايقىمىز
قىشقىردى :

- آي، اريك! سەن پالتارين توزلودور، اۋزون دە تورپاق دادى و ئىرسەن. قاصىتى نى
يىلە-يىلە اۋزونه فخر ائىرسەن .

سنى يىئەن قارنى شىشەر، جوربە جوردر - بلایا دوشەر. مەنمى ايسە آدىمى آلماي قويوبلار،
اوزوم آل - قىزمى دىر، پالتارىم اطلەن دىر، مەن اولان مەلسەرە هىچ كىم مەن قويوب
مىوئلەرە ال وورماز .

آلما بو سۆزلرله اؤيونمگده ايگن، آرمود ايره لي پھيفيب دئدي:
 - سن افتقارا لايق اولسايدين، آدين آلما يوخ، آل اولاردی. منيم آدیمی ايسه لطيف آرمود
 قویوبلار. يافشى فاصيتيم وار، نوش-جانليق لايئيبيرلر. هر فسته يه شفا، هر درده داوايام.
 آرمود اوزونو بو جور تعريفله ييردی.

بيردن اوزوم اونون سسینی ائشيريپ غھبلندی و آرمودا بنله دئدی:
 - آی قارنی نين قوردوندان قارنی سارالميش، آی ضعیف ليگرن باشی ينگه لميش، اوزون
 دردی اولدوغون حالدا، اوزگه لری نئجه علاج ائديرسن؟ اولجه گنت دردینى ساغالت،
 سونرا باشقالارينا شفا وئر. منيم آدیمی ايسه اوزوم قویوبلار. سبزه، کيشميش، مؤووج
 مندن اولار. ميوه لرین ايپينده من هاميدان عزيزم. تور شو دا مندن اولار، حالو دا، شربت
 ده. هئيو بو دانشیغی ائشیدن کیمی هير هيندن رنگی ساپ-ساری سارالدى، اوزومه دئدی:

- آغزینی یو ۱۴ دانیشماکی، دیلین
لال اولارا لذت ده دئسن منده دیر،
داد دا، یافشی آد دا. بوتون باغ و
باغچانی منیم عطریم بورویوب، منی
بزرگ اوپون تافالارا دوزور، هر بیر
اؤلکه یه آپاریب کؤزلره تهـفـه
وئیر لر. هئیوانین اویوندویونو کؤرن
نارینج دیله گلیب دئدی:

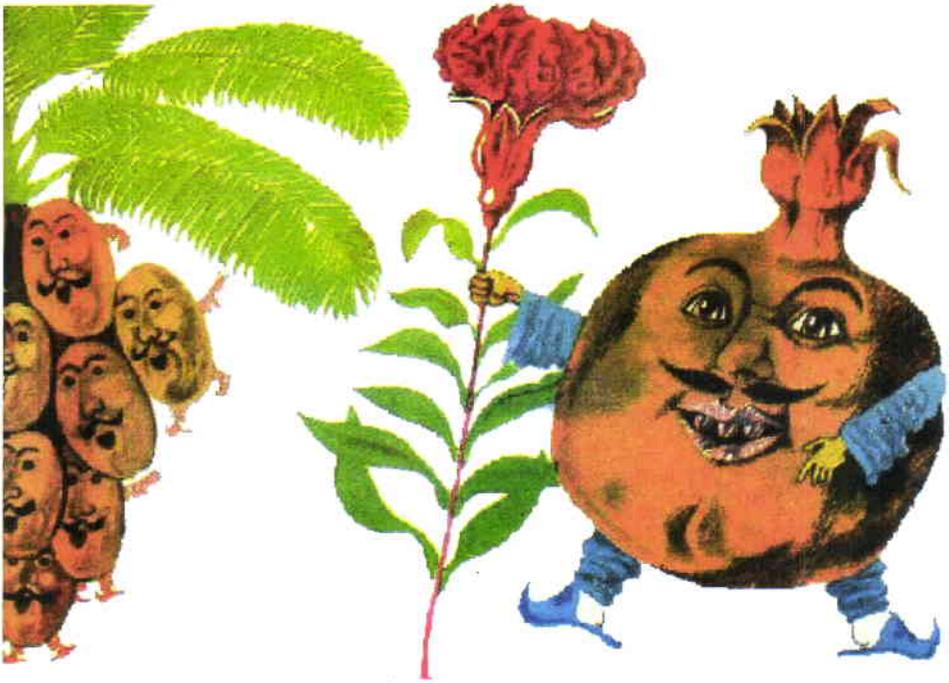
- آی یازیق! اوتانمیر سان بئله سؤزلر دانیشیر سان؟ اؤزونون فبرین یوفدور موکی،
آهینغندان رنگین سارالیب؟ هامی سنه ریشفند ائدیر، سن ایسه اؤزونو تعریفله ییر سن.
قارنین قوردلا دولوب، بدنین قوردلارا مسکن اولوب. منیم ایسه آدیمی نارینج قویوب،
اهینمه ائله کؤزل پالتار کئیدیر ییلر کی، همیشه بو پالتاریم ایله فخر ائدیرم. ائله بیرجه
شکلیمه باغانین فوشو گلر.

تورونج اونون سؤزلرینی ائشیدیب

دیئلندی:

- آی آلقاق! پالتارین نه دیر کی،
اونولا فخر ائدیر سن؟ من شاهلارین
ان پوخ فوشـلـار دیغی میوه یم،
یئمیشلر ایپینده پادشاهام. باغین
میوه لری نین باشچیسی، پیراغی یام.
رنگیم همیشه یاشیل دیر، کؤرکمیم
تزه.

بو سۆزلری ائشیدن نار، نارینج ایله تورونبون فخر ائتدیکلرینه گولوب دئدی :

- بو دانیشقلار، بو پوچ آرزولار نه دیر؟ رنگه قالسا منیم میوه مین هیجه ییمین، رنگی هامیدان
اعلادیر. تعریفه لایق بیر شی وارسا اودا منیم تورشا، شیرین لیم دیر. نارینج ایله تورونج
منیم نؤکر لیم، هئوا ایله آلماقوللو قهولاریم دیر.

نار اؤزونو بوهور تعریف ائتمکده ایکن، باغدا فورما بونلاری ائشیتدی، حیرسه آیاغا
قالدی نارین اوستونه قیشقیریب دئدی:

- از تعریفه اؤزونو. سن بونا لایق دئیلسن! اما من بوتون عربستاندا و باشقا یئرلرده
مشهورام، منی مهر و شام اؤلکه لرینده هر یئره سووقات آپاریرلار. منی اوقدر خوشلا بیرلار
کی، چوربه چور آدلارلا پاغیریرلار.

فورما اؤزون تعریفه ییب قورتاران کیمی بادام غیظه نعه چکیب اونا دئدی:

-آی سیاح فورما، سنین پیسلییین ائله اوندا دیرکی، هئج واخت بیر یئرده قرار توتمورسان!
وگه بغدادلی اولورسان، گه اصفهانلی.

- سنين بو تعريفيني ائشيديب لاپ اريريم. منيم ايسه او قدر يافشي فاصيتلر يم واركي ،
سادالاماغا اوتانير ۴۱. نابات ، نوغول ، فالوا مندن حاضرانار.
پوسته بونلاري ائشيديب آغزيني آپيري، باداما بوسؤزلرله ساتاشدي؛
- آي آغزي يومولو، اوزو اؤر تولو بادام ۱ سنين سفاوتين آز، فسيسلين پوفدور. منيم
ايسه غنچه كيمي آغزيم آهيق دير. مني يئمك ايسته يه ن از يت چكمز.
بوندان سونرا فيستيق، ايره، شاباليد، فينديق، عناب، توت، آلبالي، انجير، زوغال، قوز،
ليمو، سؤزه باشلايب هره سي اوزوندن بير افسانه دانيشدي.
- شافتالي دئيردي؛ پاديشاهام.
فيسديق دئيردي؛ اولدوزلار ايپينده آيام.
قوز دئيردي؛ من شاهام.
فينديق دئيردي؛ شاهنشاهام.
ليمو دئيردي؛ من بو باغين سئويمليسي يم.
شاباليد دئيردي؛ پهلوانام.
انجير دئيردي؛ دونيادا مشهورام.
عناب دئيردي؛ كؤزلم.
زوغال دئيردي؛

گیلانا، دا اۋزونو تعریفه باشلادی .

توت دادیل - دیل اۋتدو .

دینجه لیب لذت آلماق اوپون باغی سیاهته گلیمیش عارف آدام، باغراکی بو سس - کویو

ائشیدیب اورادا قالماق ایسته مه دی ، ائوینه قایدارکن یولو بوستانا دوشدو .

او، بوستانی ائله بیر وضعیتده کۆردو کی، آزقالدی باغری پاتلا سین .

بورادا فیار اۋزونو تعریفله بیر باهار یغیندان دانیشیب دئییردی :

- من اورک یاغیسی نین درمانی یام، من یتیه ن لیرین اوره یینی سرینله دیرم .

بونو ائشیدن قارپیز ائله نعه چکدی کی ، دنیز کیمی چوشا گلدی . او دئی :

- مگر بو فصوصیتلر منده یوفرور؟ من سینهلره شفا، کۆزلره ایشیق وئریرم . صغرا، قیز دیرما و

باش آغریسی نین درمانی یام . قمر می سویوم صاف و شیرین دیر .

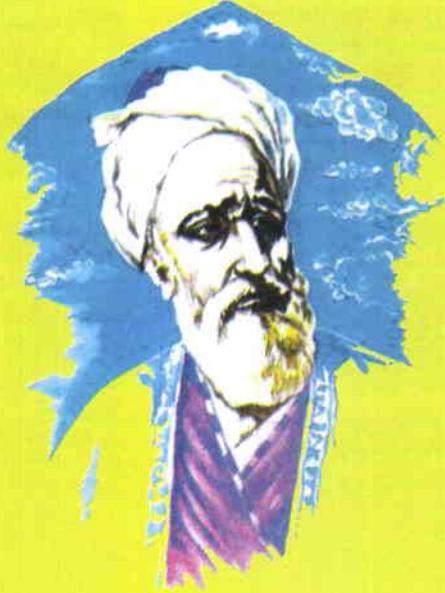

بونلاری ائشیدن قووون هیر تلندی. قارپیزا وئردییی وزیر لیبی، گرمه یه وئردییی وکیللییی
الدریندن آلدی.

قیاری شامامانی ایشدن قوودو و بوستانچی یا امر ائتدی کی، بونلارین جزاسینی وئرسین.
قیارین قابیغینی سویدوروب ائتیارینی الیندن آلدی. گرمه یه بیر نئپه یئردن یارا ووروب
پارچالاتدی.

قارپیزی اور تادان بۆلدو. شامامانی بیر کنار ا آتیب دئدی: بو بوستاندا سیزین شاهینیز منم،
بو تون میوه لرین باشقیسی یام! عطریمین، دایمین، تایی - برابر ی یوقدور.

فلاصه، قووون اؤزونو اوقدر تعریفله دی کی آفیردا اؤز- اؤزونه هیر صله نیب باشینی
یاردی. بونو گۆرن سیاح بوستاندا قالماق ایسته مه دی، یولا دۆزه لیب گئده- گئده بو
دونیانین ایشلرینه هیرت، لوغالارا نفرت ائدیردی.

محمد فضولی (۹۱۳-۹۷۶هـ.ق)

آذربایجانین اَدلیم شاعری محمد فضولی نین بو اثری میوه لر دیلیندن و تمثیلی بیر اثر اولاراق، اوشاقلار اوچون ساده بیر دیلده و نثر ژانریندا یئنی دن قلمه آلینمیشدیر. بو شاعرین تورک، فارس و عرب دیلرینده مشهور دیوانلاری واردیر و ایندییه قدر تاپیلان ۱۹ کیتابین مؤلیفی دیر. اونون شعر دیوانلاریندان باشقا، «لیلی و مجنون» و «حدیقه السعدا» اثری داها مشهور دور. فضولی اهل بیت شاعری دیر و آذربایجان ادبیاتیندا مرثیه ادبیاتیمیزین ان گوجلو قوروجولاریندان سایلییر.

نظمم به هر کجا که رسد حرمتش رواست
خاک است شعر بنده ولی خاک کربلاست

چون خاک کربلاست فضولی مقام من
زر نیست، سیم نیست، گهر نیست، لعل نیست

ISBN:978-600-6039-15-2

ساتیشی: ۱۵۰۰ تومن

بوت یا بین ائوی